

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים : חברי הכנסת
אביגדור ליברמן
עודד פורר
יבגני סובה
שרון ניר
יוליה מלינובסקי
חמד עמאר

2904/25/פ

הצעת חוק-יסוד : כינון חוקה בישראל

1. מטרה
חוק יסוד זה נועד לקדם כינונה של חוקה, שלמה ובעלת מעמד משפטי עליון, המעגנת את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית ברוח העקרונות שבמגילת העצמאות, אשר תתקבל על ידי הרשות המכוננת לאחר דיונים יסודיים ותיהנה מתמיכה רחבה בכנסת של שבעים חברי הכנסת.
2. הגדרות
בחוק יסוד זה –
"הרשות המכוננת" – הכנסת בתפקידה כמחוקקת חוקי יסוד;
"חוק יסוד" – כל דבר חקיקה שכותרתו "חוק יסוד";
"רוב מיוחד" – רוב של שמונים חברי הכנסת.
3. מעמד החוקה
החוקה תהיה המסמך המשפטי העליון של מדינת ישראל וכל חוק אחר ינוסח בהתאם להוראותיה; הוראות בדבר דרכי תיקון החוקה ויישומה, ייקבעו בחוקה.
4. כינון חוקה
(א) הרשות המכוננת תפעל לכונן מסמך חוקתי יחיד, שלם ומקיף.
(ב) הכנסת תהא רשאית לקבל החלטה ברוב מיוחד המצהירה כי הושלמה החוקה.
5. הרוב הנדרש
חקיקתו של חוק יסוד זה וכל שינוי בו ייעשו ברוב מיוחד של חברי הכנסת, בקריאה טרומית, ראשונה, שניה ושלישית; לעניין סעיף זה, "שינוי" – בין מפורש ובין משתמע.
6. הזכות להציע חוק יסוד
כל אחד מהבאים רשאי להגיש הצעת חוק יסוד –

- (1) ממשלת ישראל ;
- (2) חברי הכנסת.
- ניסוח החוקה 7. ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, בסיוע ועדת מומחים שהרכבה ייקבע בחוק, תהיה אמונה על ניסוח הוראות החוקה.
- פרשנות 8. (א) כל שאלה משפטית חוקתית הטעונה הכרעה תידון בבית משפט לענייני חוקה שיוקם בחוק יסוד.
- (ב) בית המשפט לענייני חוקה יכריע לאור ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.
- נוקשות 9. חוק יסוד זה ניתן לשנות בחוק יסוד בלבד וברוב מיוחד.
- הוראות מעבר 10. מעמדם של חוקי היסוד שהיו קיימים ערב תחילתו של חוק זה ייקבעו בחוקה.
- תחילת ביצוע 11. הרשות המכוננת תחל בכינון החוקה, כאמור בחוק יסוד זה, לא יאוחר משישה חודשים מיום תחילתו של חוק יסוד זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

בתום 75 שנים לעצמאותה של מדינת ישראל, השיטה המשפטית והחברתית במדינה עדיין אינה מתבססת על חוקה. אומנם על פי "החלטת הררי" משנת 1950, חוקקו במהלך השנים מספר חוקי יסוד, אשר עסקו במוסדותיה המרכזיים של המדינה וכן בעקרונות היסוד של השיטה המשפטית, אולם בכך אין די.

לחוק יסוד זה מספר מטרות: הראשונה היא להאיץ את תהליך חקיקת החוקה בכנסת העשרים וחמש. השנייה היא להבהיר שאך ורק לכנסת הסמכות לכונן חוקה בישראל. השלישית היא להסדיר את העיקרון בדבר נוקשות החוקה וזאת באמצעות קביעת רוב מיוחד של שמונים חברי הכנסת, הן כדי לשריין את הוראות החוקה בעתיד מפני שינויים והן כדי למנוע מצבים בהם רוב קטן של חברים יקבע דרישת רוב מיוחד.

בבסיס הצעה זו עומדת הציפייה שהחוקה תהווה תשתית למסמך חוקתי מקיף שיכונן חוקה לעם היושב בציון כביתו וכמרכזו של העם היהודי, וכמסמך הסכמה חברתית רחבה לייצוג כל אזרחי המדינה והמיעוטים שבה, ברוח מגילת העצמאות, כמקשה אחת, לאחר דיון ציבורי מקיף, ומתוך הסכמה המשקפת קונצנזוס בעם.

הבסיס לדיון זה תהיה הצעת החוקה שגיבש בזמנו חבר הכנסת יוחנן בדר בכנסת השנייה.

 הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
 והונחה על שולחן הכנסת ביום
 כ"ז באדר התשפ"ג (20.03.2023)

